

До спеціалізованої вченої ради Д 35.052.24

в Національному університеті

«Львівська політехніка»

(79000, м. Львів, вул. С. Бандери, 12)

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора,

дійсного члена (академіка) НАПН України

Ярошенко Ольги Григорівни

на дисертаційне дослідження

Іваницької Оксани Степанівни

**на тему: «Теорія і практика реалізації тьюторства та менторства у
зкладах вищої освіти»**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами. Ступінь актуальності обраної Іваницькою Оксаною Степанівною теми дисертаційного дослідження високий, він детермінований суспільними вимогами до якості вищої освіти, стратегічними пріоритетами реформування вітчизняної освіти під впливом ідей Європейського освітнього простору, необхідністю адаптації передових ідей міжнародного досвіду підготовки здобувачів вищої освіти до умов України. Тема дослідження суголосна з Європейськими принципами вдосконалення навчання та викладання.

Вища освіта України зорієнтована на удосконалення технологій і методів навчання, значна частина яких та апробована у зарубіжній практиці.

Зарубіжний досвід переконливо доводить, що реалізація тьюторства й менторства постає як стратегічно важливий напрям модернізації вищої освіти, що забезпечує її належну якість. Обраний дисертанткою предмет дослідження не перебував у полі зору дослідників.

Беручи до уваги зазначене, обрана тема є беззаперечно актуальною як у теоретичному, так і в практичному сенсі.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади особистісного і професійного розвитку сучасного фахівця в умовах інтеграції у міжнародний освітній простір» (ДР № 0121U113179) та затверджено на засіданні Вченої ради Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 17 від 26.11.2024).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та сформульованих у дисертації рекомендацій. Наукові положення, що розкривають теоретичні і методичні основи реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, сформульовані дисертанткою з належною повнотою й підкріплені результатами ґрунтовного аналізу широкої джерельної бази вітчизняних та зарубіжних дослідників, передовими ідеями зарубіжного досвіду щодо тьюторства і менторства у закладах вищої освіти, результатами апробації основних положень дисертації під час реалізації проекту «Сприяння професійній освіті та активній участі студентів через становлення комплексної системи менторства та тьюторства у ЗВО» (координатор проекту – Національний університет «Львівська політехніка»). Висновки до розділів та загальні висновки зроблено цілісно й системно, вони є логічним підсумком виконання поставлених завдань дослідження та одержаних у процесі їх виконання результатів.

Визначений Оксаною Іваницькою категоріальний апарат дисертаційного дослідження науково виважений й узгоджуються з темою дисертації. Особливу увагу в ньому привертають представлення методів

дослідження і формулювання суперечностей. Зазвичай методи перелічують із зазначенням, задля чого кожен з них використаний, тоді як у цій роботі вказано, в якому підрозділі рукопису дисертації представлено результати, одержані за допомогою конкретного метода. Виявлені дослідницею суперечності стосуються неузгодженості між місією університетів забезпечувати високу якість вищої освіти та недостатнім використанням тьюторства і менторства з цією метою. Важливо, що суперечності були не просто задекларовані, а розв'язані дисертанткою у процесі дослідження.

Рекомендації, сформульовані дисертанткою на підставі одержаних результатів дослідження, чіткі і зрозумілі та можуть бути використані для реалізації тьюторсько-менторської діяльності у закладах вищої освіти.

Представлена робота виконана на високому науково-методичному рівні, а сформульовані в дисертації положення, висновки та рекомендації є теоретично обґрунтованими та достовірними.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження.

У результаті проведеного дослідження О. С. Іваницька отримала нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливу проблему теорії загальної педагогіки – теоретико-методологічні засади тьюторства і менторства.

Вперше обґрунтовано концептуальні засади та методологію реалізації тьюторства й менторства у закладах вищої освіти; визначено умови реалізації моделі тьюторства/менторства; виявлено роль освітніх платформ і проєктів у розвитку закладів вищої освіти в контексті їхньої співпраці між собою і використання міжнародних практик та визначено перспективні підходи до впровадження тьюторства та менторства у закладах вищої освіти України.

На рівні **уточнення** новизну становлять: трактування алгоритму реалізації тьюторства та менторства, компоненти та етапи реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти.

На рівні деталізації **подальшого розвитку** набули методичне й інформаційне забезпечення реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти; трактування таких понять, як тьюторство та менторство;

Практичне значення одержаних автором результатів характеризується реальними зрушеннями у тьюторсько-менторській діяльності восьми університетів України завдяки впровадженню в навчальну практику результатів дослідження Оксани Іваницької, про що свідчать надані ними довідки, вміщені у додатках.

Матеріали, положення та висновки дисертаційної роботи можуть бути використані в системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників, що сприятиме підвищенню показників індивідуального рейтингу викладачів та загального рейтингу університетів.

Матеріали, положення й висновки дисертаційної роботи, які стосуються теоретичних і методичних основ реалізації тьюторства та менторства у закладах вищої освіти, розроблені дисертанткою рекомендації цілком готові до використання.

Ідентичність змісту реферату й основних положень дисертації та дані про відсутність порушень академічної доброчесності.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації, які викладені повно й обґрунтовано. Загальні висновки вирізняються повнотою та логічністю умовиводів. Дисертація і автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Порушення академічної доброчесності в дисертації не виявлено.

Характеристика структури і змісту дисертації. Рукопис дисертації структурований відповідно до поставлених дослідницьких завдань на п'ять розділів, назви розділів і підрозділів відображають їх зміст.

Докторська дисертація Оксани Іваницької характеризується, цілісністю і пов'язністю викладу наукових результатів, смисловою завершеністю кожного розділу, чіткістю формулювання висновків до розділів та загальних

висновків. Виклад матеріалу логічний, послідовний, стиль – науковий. Проблема дослідження розкрита дисертанткою крізь призму триади *наука – освіта – тьюторсько-менторська діяльність*. Формою перевірки обґрунтованих дисертанткою теоретико-методологічних засад та методичних основ тьюторства й менторства вибрано виконання проєкту, координатором якого виступив Національний університет «Львівська політехніка».

Зі змісту дисертації стає зрозуміло, що завдання дослідження виконані у повному обсязі, а поставлена мета досягнута.

Повнота викладу результатів дослідження в наукових публікаціях і дотримання академічної доброчесності.

Основні положення і результати дисертації з належною повнотою викладено авторкою у 32 наукових публікаціях, із них розділи у 2-х колективних монографіях, 17 статей у наукових фахових виданнях України, 4 статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Scopus / Web of Science, 7 публікацій, що засвідчують апробацію результатів дослідження. Всі праці підготовлено з дотриманням академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи обрання теми, категоріальний апарат дослідження, зміст рукопису дисертації, одержані результати та висвітлення їх у публікаціях, дозволю собі висловити декілька зауважень, окреслити дискусійні положення та висловити побажання щодо подальших наукових розвідок дисертантки.

1. Дисертанткою сформульована доволі розлога гіпотеза дослідження, що складається із загальної та часткових гіпотез. Однак в тексті рукопису дисертації, зокрема у загальних висновках, відсутня інформація про їх доведення чи спростування.

2. Практичне навчання під час тьюторсько-менторської діяльності перебувало у полі зору дослідниці. Однак вона обійшла своєю увагою дуальне навчання, яке законодавчо унормоване як дуальна форма здобуття вищої освіти (Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту»). Між тим звіти про пілотування дуального навчання у майже 50 закладах передвищої та вищої освіти упродовж чотирьох навчальних років (2019 – 2023 рр.) вказують на перспективність організації тьюторства і менторства у дуальному навчанні.
3. Дисертанткою розроблена ґрунтовна описова модель тьюторства/менторства (підрозділ 3.5). Робота лише б виграла від того, якби дослідниця представила її також у схематичній формі.
4. У підрозділі 5.1. Організація педагогічного дослідження й методика проведення дослідної роботи варто було більшою мірою зупинитись на тому, як це було здійснено у виконаному дослідженні, а не наводити розлогий опис загальних положень і вимог до організації педагогічного дослідження.
5. Попри науковий стиль тексту дисертаційної роботи, його відповідність сучасному глосарію педагогічних термінів і понять, зустрічаються термінологічні неточності, наприклад «дослідна робота» замість «дослідницька діяльність», «компетенція» замість «компетентність».
6. Насамкінець, хочу побажати Оксані Іваницькій не обмежуватись досягнутим, а розвивати тему і приділити увагу реалізації віртуального менторства, адже обмеження особистого спілкування між студентами і викладачами, яке вимушено склалось в умовах війни, ніяким чином не повинне гальмувати розвиток тьюторства і менторства на теренах вітчизняної вищої освіти.

Загальний висновок. Дисертація Оксани Степанівни Іваницької за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю одержаних результатів, їх практичною значущістю і повнотою оприлюднення в опублікованих дисертанткою наукових працях відповідає напрямкам досліджень, визначених паспортом спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки; вимогам пп. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197) та іншим нормативним документам Міністерства освіти і науки України до дисертаційних досліджень, а її авторка Іваницька Оксана Степанівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

дійсний член НАПН України,

доктор педагогічних наук, професор,

головний науковий співробітник

Інституту вищої освіти НАПН України

О. Ярош
О.Г. Ярошенко

Ярошенко О.Г.
Заступник завідувача відділу науково-організаційної та кадрової роботи
Інституту вищої освіти НАПН України.

02.10.2025р.